

Landelijk Opleidings- en Competentieprofiel Professionele master pedagogen

Master of Arts

Landelijk Overleg Masteropleidingen Pedagogiek

Vastgesteld: april 2022

Inhoud

Inleiding.....	2
Deel 1: Beroeps- en functieprofiel van de professionele master pedagoog.....	3
De professionele master pedagoog.	3
Opleiding professionele master pedagogiek.....	4
Deel 2: Opleidings- en competentieprofiel van de professionele master pedagoog	6
Deel 3: het landelijk overleg masteropleidingen pedagogiek.....	9
Bijlage 1: Historische context	10
Inleiding.....	10
De Nederlands Historische Context van de HBO-Masteropleiding Pedagogiek.	10
De Internationaal Historische Context van de HBO-Masteropleiding Pedagogiek.....	11
Bijlage 2: DUBLIN DESCRIPTOREN MASTER.....	14
Bijlage 3: Uitwerking Landelijke competenties master Pedagogiek mei 2016	15
Bijlage 4: De zeven professionele masteropleidingen pedagogiek.....	20

INLEIDING

Voor u ligt het landelijke opleidings- en competentieprofiel van de professionele master opleidingen Pedagogiek 2021. In Nederland worden masteropleidingen door universiteiten en hbo-instellingen op niveau 7 aangeboden. In dit document is het niveau 7 binnen de context van de professionele hbo-master Pedagogiek beschreven. Dit profiel beschrijft op hoofdlijnen welke competenties studenten gedurende de professionele master opleiding Pedagogiek verwerven en wat het werkveld kan verwachten van een professionele master pedagoog. Uitgangspunt daarbij is dat alle betrokken hogescholen studenten opleiden tot vakbekwame professionele master pedagogen, generalistische professionals die zich richten op de ondersteuning van de opvoeding van kinderen en jongeren en jeugdigen en daarbij denken en handelen vanuit de complexiteit van de dagelijkse opvoedingssituatie.

Het profiel is opgesteld door het Landelijk Overleg Masteropleidingen Pedagogiek (LOMP), waarin alle zeven geaccrediteerde en bekostigde professionele masteropleidingen pedagogiek zijn vertegenwoordigd. Dit zijn de Hogeschool Arnhem Nijmegen, Hogeschool Fontys, Hogeschool Inholland, Hogeschool Rotterdam, Hogeschool Utrecht, Hogeschool van Amsterdam, en Noordelijke Hogeschool Leeuwarden/Stenden. Deze opleidingen bereiden masterstudenten pedagogiek voor op de professionele taak van master pedagoog, zoals het werkveld die voor ogen heeft. Alle professionele masteropleidingen stellen hen in staat zich zó te kwalificeren dat zij zich **zelfstandig** als professionele master pedagoog profileren en blijven professionaliseren binnen een maatschappij die volop in beweging en ontwikkeling is. Individualisering en globalisering, een terugtrekkende overheid en ontwikkelingen in de pedagogische praktijk van gezin, school en vrije tijd leiden tot steeds weer andere vragen aan de professionele masterpedagoog.

Het profiel is door alle leden van het LOMP onderschreven en tot stand gekomen in samenspraak tussen de opleidingen en het werkveld. Het eerste opleidings- en competentieprofiel van mei 2016 is in deze versie geactualiseerd waarbij een koppeling gemaakt is met 'De professionele Masterstandaard van de Vereniging van Hogescholen' (juni 2019) en de clusteraccreditatie die in 2018 heeft geleid tot de titulatuur van Master of Arts voor alle zeven professionele masteropleidingen pedagogiek. In aansluiting op deze ontwikkelingen is het LOMP bezig om registratie in de pedagogenkamer van het SKJ voor professionele master pedagogen mogelijk te maken.

In deel 1 schetsen we het beroeps- en functieprofiel van de professionele master pedagoog; daarin worden de werkwijze en rollen in het werk- cq. beroepenveld beschreven en het niveau waartoe zij worden opgeleid.

In deel 2 schetsen we de competenties van de professionele pedagoog als aankomende professional en de kennisbasis van de professionele opleidingen Pedagogiek. Het professionele masterniveau wordt verantwoord in relatie tot de Dublin Descriptoren en de master standaarden.

Tot slot beschrijven we in hoofdstuk 3 de achtergrond en samenwerking van de zeven professionele masteropleidingen pedagogiek.

DEEL 1: BEROEPS- EN FUNCTIEPROFIEL VAN DE PROFESSIONELE MASTER PEDAGOOG

De professionele master opleiding pedagogiek kent een rijke historie. Gestart als MO A en MO B opleidingen in het begin van de 20^e eeuw en een Hogere Kaderopleiding Pedagogiek (HKP) in de jaren negentig van de vorige eeuw, leidt de opleiding in lijn met de zogenaamde BA-MA structuur op tot de mastergraad Master of Arts¹. Bijlage 2 schetst de historische context van de professional masteropleiding pedagogiek. De professionele masteropleidingen pedagogiek zijn allen in de laatste clusteraccreditatie in 2017/2018 NVAO-geaccrediteerd en voldoen aan de eindtermen geformuleerd volgens de Dublin-descriptoren². Tevens voldoen zij aan de professionele masterstandaard van de Vereniging Hogescholen (juni 2019). De opleiding richt zich op professional met een afgeronde bacheloropleiding en is daarmee een post experience master.

DE PROFESSIONELE MASTER PEDAGOOG.

De pedagogische professional zal, om effectief te kunnen functioneren in een doorlopend veranderende context die gekenmerkt wordt door complexiteit, moeten aansluiten bij wat gevraagd wordt en anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen (mogelijke toekomstige situaties). Hij³ kenmerkt zich door maatschappelijke verantwoordelijkheid, pro-activiteit, het bruggen kunnen slaan tussen directbetrokkenen alsmede professionele partners. Zo integreert hij de invloed van politieke besluitvorming op de praktijk en het beleid binnen de beroepspraktijk en vice versa.

De professionele master pedagoog onderscheidt zich van de bachelor voor wat betreft verworven competenties, niet alleen ten aanzien van het niveau (het niveau van beginnend beroepsbeoefenaar heeft men ruimschoots achter zich gelaten), maar ook een verbreding van de competenties is aan de orde. Die verbreding heeft met name betrekking op het effectief kunnen omgaan met complexe pedagogische vraagstukken, waarbij de master pedagoog niet alleen analyseert wát er in de volle breedte aan de orde is, maar ook in beeld heeft welke betrokkenen – al dan niet professioneel – een rol (kunnen) spelen bij de verbetering/verandering die noodzakelijk is. De master pedagoog is in staat de concrete situatie als het ware te ontstijgen: overziet de situatie vanuit verschillende invalshoeken, legt verbanden tussen mogelijke scenario's, is wars van vooroordelen en draagt in positieve zin bij aan het opgroeien en opvoeden van kinderen en jongeren. Zonder daarbij het belang van andere onderscheiden posities uit het oog te verliezen. Dat vereist brede pedagogische inhoudelijke kennis (inclusief juridische kaders en het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kinderen en jongeren), waarbij de leidraad wordt gevormd door zowel evidence based practice als practice based evidence. Dat vereist eveneens dat de master pedagoog in staat is als zelfstandig onderzoeker bij te dragen aan duurzame oplossingen voor complexe pedagogische vraagstukken.

'Afgestudeerde professionele masters werken in een beroepsgerichte context aan complexe praktijkvraagstukken. Ze doen dit vanuit een stevige theoretische kennisbasis, onderzoeksmatige methoden en attitude. Ze handelen professioneel vanuit een ethisch en moreel besef en zijn autonoom en reflectief. Zij zijn doorgroeid naar een gevorderd niveau en tonen meesterschap in

---

¹ wetten.nl - Regeling - Regeling titulatuur hoger onderwijs - BWBR0018486 (overheid.nl)

² <https://www.nvao.net/kwaliteitszorgstelselsnederlandlijsten/maandoverzicht-nieuwe-hbo-titulatuur-70-regeling>

³ Waar 'hij' staat kan ook 'zij' gelezen worden.

hun discipline. Zij werken hierin zelfstandig en interprofessioneel samen in diverse netwerken en dragen bij aan kenniscreatie en innovatie.' (Professionele masterstandaard, VH, juni 2019, p. 6).

OPLEIDING PROFESSIONELE MASTER PEDAGOGIEK

De werkwijze van de professionele master pedagoog kenmerkt zich door:

- pro-actief werken met betrekking tot signaleren van vragen en behoeften, afgezet tegen actuele ontwikkelingen;
- vraaggericht werken: de vraag en de behoefte van het kinderen en jongeren/de jeugdige/jongere is primair bepalend voor de wijze waarop de zorg op maat binnen en buiten het leefmilieu gestalte krijgt;
- interdisciplinair werken: geïntegreerde samenwerking tussen verschillende betrokkenen om zorg op maat te kunnen bieden. Daartoe is een open oog voor de zienswijze, de aanpak en de effecten van aangrenzende beroepen noodzakelijk.
- integratief werken: vanwege de complexiteit en de verwevenheid van de contextvragen zoekt de master pedagoog een adequaat zorgaanbod, waarbij sprake is van een geïntegreerde vorm van begeleiding en dienstverlening;
- gerichtheid op vergroting van het eigen meesterschap van het kinderen en jongeren/de jeugdige/jongere. Dit impliceert dat de master pedagoog zich bewust is van zijn eigen zijns- en zienswijze en maakt deze ondergeschikt aan die van de cliënt
- gericht op het vergroten van het eigen meesterschap van professionals; dit impliceert dat niet alleen ouders, kinderen en jongeren en jongeren in voortdurende wisselwerking met hun omgeving staan en tevens het voortdurend met en van elkaar leren en ontwikkelen door en tussen medewerkers van betrokken organisaties.
- gericht op dialoog en inclusiviteit

Deze werkwijze is vertaald naar rollen die de professionele master pedagoog bij uitstek vervult, namelijk die van pedagogisch expert, onderzoeker, ontwikkelaar professionaliteit en innovatief werker. Op basis van deze rollen wordt onderscheid gemaakt in een viertal competenties:

- Pedagogische competentie;
- Onderzoekscompetentie;
- Competentie ontwikkeling Professionaliteit;
- Innovatieve competentie.

Het eindniveau van deze vier competenties van deze professionele masteropleiding pedagogiek sluit aan bij de vier pijlers van de professionele masterstandaard, welke verbonden zijn met de Dublin Descriptoren:

- Meesterschap: Professionele ontwikkeling, lerend vermogen en ethisch, moreel handelen zijn de kern van de pijler meesterschap.
- Onderzoekend vermogen: De kern van de pijler onderzoekend vermogen is het onderkennen en analyseren van complexe vraagstukken in de beroepspraktijk en deze op een strategische, tactische en creatieve wijze op kunnen lossen.
- Interprofessioneel handelen: De kern van interprofessioneel handelen bestaat uit het kunnen duiden van de belangrijke, complexe kwesties samen met en vanuit verschillende disciplines, stakeholders, perspectieven en invalshoeken.
- Doorwerking: De kern van de pijler doorwerking bestaat uit het resultaat dat de masterprofessional bewerkstelligt. De masterprofessional zorgt door zijn handelen voor doorwerking in de beroepspraktijk en draagt bij aan professionalisering en innovatief werken.

De professionele masteropleiding pedagogiek leidt op voor (midden- en) hogere kaderfuncties en -rollen binnen het brede pedagogisch werkveld zoals lokale hulp voor jeugdigen en jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp en jeugdbescherming, onderwijs, gehandicaptenzorg en private initiatieven. De master pedagoog werkt in een functie op coördinerend, leidinggevend en/of stafniveau en heeft als professional te maken met complexe en onvoorspelbare situaties. Als concrete functies kunnen worden genoemd: zorgcoördinator, teamleider, schooldirecteur, coach/supervisor, beleidsmedewerker jeugdzorginstelling of een instelling voor de gehandicaptenzorg, instroomfunctionaris zorginstelling, bouwcoördinator basisonderwijs, intern begeleider, ambulant begeleider, zzp-er en projectleider.

DEEL 2: OPLEIDINGS- EN COMPETENTIEPROFIEL VAN DE PROFESSIONELE MASTER PEDAGOOG

Onderstaande tabel geeft het geactualiseerde opleidings- en competentieprofiel van de professionele master pedagoog weer. In de eerste kolom worden de Dublin Descriptoren Master (bijlage 2) en de Masterstandaard vermeld die betrekking hebben op de competenties van het Landelijk Opleidings- en Competentieprofiel professionele master pedagogen (MA) in kolom 2. In kolom 3 is de concrete uitwerking hiervan weergegeven. Kolom 2 en 3 komen overeen met de uitwerking ten behoeve van de SKJ registratie (in aanvraag).

Dublindescriptoren & Masterstandaard	Landelijke competenties masters Pedagogiek	Concrete uitwerking van de competenties
<p>Dublin descriptoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennis en inzicht; • Toepassen van kennis en inzicht; • Oordeelsvorming. <p>Masterstandaard:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meesterschap: hierin komt professionele ontwikkeling, het lerend vermogen en ethisch moreel handelen tot uiting; • Interprofessioneel handelen: waarin het belang van handelen vanuit een breed perspectief en samenwerken in een multidisciplinair netwerk is gekenschetst als voorwaardelijk voor het werk als masterprofessional. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pedagogische competentie - Competentie ontwikkeling Professionaliteit 	<ul style="list-style-type: none"> • De master pedagoog heeft pedagogische kennis en inzicht op expertniveau en kan deze met een kritische houding zelfstandig actualiseren alsmede verbinden aan (algemene) maatschappelijke ontwikkelingen. De master pedagoog put daarbij niet alleen uit specifiek pedagogische bronnen maar ook uit die van disciplines zoals (ontwikkelings)psychologie, (wetenschaps)filosofie en sociologie. • De master pedagoog beschikt over kennis en inzicht om zowel maatschappelijke veranderingen als veranderingen binnen de doelgroep te vertalen naar het eigen beroepsmatig handelen. Hij is in staat nieuwe beroepsvereisten te integreren in zijn professionele rol.
<p>Dublin Descriptoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toepassen van kennis en inzicht; • Oordeelsvorming; • Leervaardigheden; • Communicatie. <p>Masterstandaard:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meesterschap: hierin komt professionele ontwikkeling, het lerend vermogen en ethisch moreel handelen tot uiting; • Interprofessioneel handelen: waarin het 	<ul style="list-style-type: none"> - Pedagogische competentie - Onderzoekskompetentie - Competentie ontwikkeling Professionaliteit - Innovatieve competentie 	<ul style="list-style-type: none"> • De master pedagoog kan complexe problematiek signaleren, analyseren en gerichte voorstellen ter verbetering formuleren. Hij kan vraagstukken vanuit diverse perspectieven analyseren op de volgende niveaus: <ul style="list-style-type: none"> ○ Cliënt; ○ Professional; ○ Organisatie; ○ Organisatiecontext; ○ Maatschappelijk niveau. • De master pedagoog is in staat om 'de onderlinge steun van opvoeders' te organiseren. Hij is omgevingsbewust en handelt vanuit de context, maar is eveneens in staat zo nodig relatief

<p>belang van handelen vanuit een breed perspectief en samenwerken in een multidisciplinair netwerk is gekenschetst als voorwaardelijk voor het werk als masterprofessional.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doorwerking: waarin het doel waartoe de masterprofessional werkt is beschreven. Bij het onderzoeken en oplossen van praktijkvraagstukken is het resultaat een verankerde doorwerking (impact) in de beroepspraktijk en het bredere beroepsdomein. 		<p>onafhankelijk stelling te nemen en daarnaar te handelen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De master pedagoog is in staat binnen zijn arbeidscontext de professionaliteit van zichzelf en anderen te bevorderen, gekoppeld aan relevante maatschappelijke ontwikkelingen. • De master pedagoog kan medewerkers coachen opdat zij vernieuwingen of veranderingen kunnen toepassen in hun pedagogisch handelen. • De master pedagoog bezit adequate communicatieve vaardigheden en zet deze bewust in. In een multidisciplinair team maakt hij gebruik van een combinatie van kennis uit diverse invalshoeken zoals praktijk, wetenschap, maatschappelijke ontwikkelingen en het opgebouwde netwerk van deskundigen. • De master pedagoog kan adequaat omgaan met veranderingen en gewenste veranderingen initiëren en zo een bijdrage leveren aan visie- en beleidsontwikkeling. Hij is in staat voorgenomen beleid te vertalen naar concrete doelstellingen en (reeksen van) handelingen.
<p>Dublin Descriptoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leervaardigheden; • Oordeelsvorming. <p>Masterstandaard:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meesterschap: hierin komt professionele ontwikkeling, het lerend vermogen en ethisch moreel handelen tot uiting; • Interprofessioneel handelen: waarin het belang van handelen vanuit een breed perspectief en samenwerken in een multidisciplinair netwerk is gekenschetst als voorwaardelijk voor het werk als masterprofessional. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pedagogische competentie - Competentie ontwikkeling Professionaliteit - Innovatieve competentie 	<ul style="list-style-type: none"> • Het denken, voelen en handelen vormen bij de master pedagoog een geïntegreerd geheel. Hij is in staat adequaat en op hoog niveau te reflecteren, waardoor het handelen doorlopend op waarde wordt getoetst en vervolgens kan worden bijgesteld. Hij geeft vakkundig vorm aan voortdurende professionalisering van zichzelf en collega's. • De master pedagoog kan zowel maatschappelijke veranderingen als veranderingen binnen de doelgroep vertalen naar het eigen beroepsmatig handelen; hij (h)erkent de invloed hiervan op zijn beroep. • De master pedagoog is in staat zelfstandig beslissingen te nemen en niet alleen verantwoordelijkheid te nemen voor zijn eigen werk, maar ook voor het werk van anderen. Hij heeft oog voor het krachtenveld en de (mogelijk) tegenstrijdige belangen binnen de werk-/opvoedingssituatie en kan daarbinnen beslissen.
<p>Dublin Descriptoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennis en inzicht; • Toepassen van kennis en inzicht; • Oordeelsvorming; • Communicatie. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pedagogische competentie - Onderzoekskompetentie - Innovatieve competentie 	<ul style="list-style-type: none"> • De master pedagoog <ul style="list-style-type: none"> ○ Bezit de kennis en bekwaamheid om de onderzoekscyclus toe te passen en kan conclusies duidelijk en ondubbelzinnig overbrengen;

<p>Masterstandaard:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderzoekend vermogen: hierin is uiteengezet hoe onderzoekend vermogen de masterprofessionals in staat stelt om de beroepspraktijk te veranderen en doorwerking te bewerkstelligen. • Doorwerking: waarin het doel waartoe de masterprofessional werkt is beschreven. Bij het onderzoeken en oplossen van praktijkvraagstukken is het resultaat een verankerde doorwerking (impact) in de beroepspraktijk en het bredere beroepsdomein. 		<ul style="list-style-type: none"> ○ Kan bestaand wetenschappelijk onderzoek lezen, interpreteren en beoordelen; ○ Weet theorie en praktijk met elkaar te verbinden door middel van praktijkgericht onderzoek; ○ Kan de te gebruiken/gebruikte onderzoeksmethode verantwoorden; ○ Is in staat op een heldere manier over het onderzoek te rapporteren en adequaat te communiceren over de voortgang van het onderzoek. <ul style="list-style-type: none"> • De master pedagoog heeft een groot innovatief vermogen: kan signaleren, praktijkonderzoek uitvoeren, analyseren, verbetertrajecten ontwerpen en deze implementeren. Hij is bekwaam in het introduceren, implementeren en evalueren van vernieuwingen/veranderingen die richting geven aan verandering in het beleid of leiden tot verbetering van het pedagogisch handelen binnen de beroepsgroep, zo nodig in samenwerking met andere disciplines/ beroepsgroepen en tussen instellingen. Hij is in staat veranderingstrajecten doorlopend op hun effecten te beoordelen en zo nodig bij te stellen.
---	--	--

Deze ordening is gebaseerd op het profiel van 2016 (zie bijlage 3) waarbij nog werd uitgegaan van de indeling van de Commissie Ethiek V&VN (2011).

DEEL 3: HET LANDELIJK OVERLEG MASTEROPLEIDINGEN PEDAGOGIEK

De professionele masteropleidingen pedagogiek bieden een breed palet aan opleidingen aan, waardoor de studenten, die allen naast hun werk studeren, een opleiding kunnen kiezen die zo goed mogelijk aansluit bij hun eigen ontwikkelingswensen en/of hun werkveld. In bijlage 4 is een overzicht van de zeven aangesloten masteropleidingen pedagogiek te vinden.

De zeven professionele masteropleidingen pedagogiek hebben zich verenigd in het Landelijk Overleg Masteropleidingen Pedagogiek (LOMP). Aan dat overleg, dat ongeveer vier keer per jaar plaatsvindt, nemen een of twee vertegenwoordigers van iedere opleiding deel. Alle van belang zijnde ontwikkelingen voor de professionele masteropleidingen pedagogiek worden hierin besproken. Het overleg dient twee doelen:

- maatschappelijke erkenning van de professionele master pedagoog door middel van het opstellen van een landelijk opleidings- en competentieprofiel;
- het versterken van de kwaliteit van de opleidingen door:
  - het onderling bespreken van relevante thema's, bijvoorbeeld praktijkgericht onderzoek, internationale uitwisseling dat bijdraagt aan de ontwikkeling van een breed en kritische perspectief van onze studenten (waar onder tweemaal organiseren van een internationaal congres) en clusteraccreditatie;
  - het bespreken en beoordelen van eindproducten van de opleidingen (review);
  - gezamenlijke professionalisering, bijvoorbeeld een bijeenkomst met Mien Segers over assessments en feedback.

Het eerste doel, maatschappelijke erkenning van de professionele master pedagoog, is van belang voor alumni. Zij constateerden dat een dergelijke erkenning voor professionele master pedagogen die in institutioneel verband werken, een eigen positie in een functiehuis kan bewerkstelligen en/of een mogelijkheid kan bieden opgenomen te worden in het vergoedingssysteem van verzekeringen; met name van belang voor professionele master pedagogen met een eigen praktijk.

Deze diversiteit aan professionele masteropleidingen pedagogiek biedt kansen tot elkaar aanvullende en versterkende opleidingsperspectieven en master pedagogen in theorie en praktijk, in onderwijs, in welzijn en in zorg. Uitgangspunt daarbij is dat alle betrokken hogescholen studenten opleiden tot vakbekwame professionele master pedagogen, die zich richten op de ondersteuning van de opvoeding van kinderen en jongeren en jeugdigen en daarbij denken en handelen vanuit de complexiteit van de dagelijkse opvoedingssituatie.

Het regelmatig gevoerde reguliere LOMP-overleg alsmede de met meer bij de opleidingen betrokkenen uitgevoerde brede LOMPdagen, stemmen positief waar het gaat om de motivatie om met elkaar de kwaliteit van de afzonderlijke opleidingen in een open dialoog zo te bespreken, dat alle opleidingen daar kwalitatief beter van worden. Uiteraard is het doel daarvan de rol en positie van de master pedagogen zo te verstevigen, dat maatschappelijke erkenning niet uit kan blijven.

Niet onbelangrijk is te vermelden dat de samenwerking tussen de zeven bekostigde masteropleidingen pedagogiek de afgelopen jaren sterk is geïntensiveerd. Dit heeft geleid tot een geactualiseerd landelijke opleidings- en competentieprofiel, maar ook tot een gezamenlijk reviewtraject o.l.v. dr. Gertjan Schuiling (Thierry & Schuiling, Organizational learning) in het studiejaar 2016-2017. Daar is een gedeelde criteriumlijst ontwikkeld die heeft input gegeven voor de clusteraccreditatie in het studiejaar daarna. Momenteel zet het LOMP zich in voor het realiseren van een registratie bij het SKJ voor masterpedagogiek studenten.

BIJLAGE 1: HISTORISCHE CONTEXT

INLEIDING

De onderwerpen die we bespreken zijn de Nederlands historische context van de hbo-masteropleiding pedagogiek en de internationaal historische context van de hbo-masteropleiding pedagogiek tussen begin 20^e eeuw en 2016.

DE NEDERLANDS HISTORISCHE CONTEXT VAN DE HBO-MASTEROPLEIDING PEDAGOGIEK.

“We kunnen niet om de lange (voor)geschiedenis heen sinds de liberale voorman Johan Rudolf Thorbecke die, in het midden van de negentiende eeuw, de kwaliteit van de hogere burgerschool en de kweekschool graag versterkt zag worden met goede (leraren)opleidingen. Initiatieven in die richting moesten echter van het Particulier initiatief komen. Sinds het begin van de twintigste eeuw zouden dat vooral de MO-opleidingen zijn: lerarenopleidingen van Aardrijkskunde, tot alle talen, Geschiedenis enzovoort, met inbegrip van Pedagogiek. Zij alle kregen de titel ‘middelbaar onderwijsopleidingen’ (MO) A en B.” (Notten, 2011, p. 1).

Met deze woorden positioneert Notten de MO A en MO B als eerste voorlopers van de huidige hbo-masteropleiding pedagogiek binnen Nederland. Volgens dezelfde auteur maakte de wettelijke context van de MO A en MO B opleidingen vervolgens een ontwikkeling door van de Lagere Onderwijswet naar de Mammoetwet.

De MO-opleidingen eindigden in de jaren tachtig van de vorige eeuw.

“Nadat in 1986 de Pedagogiekopleidingen in de Wet op Hoger Beroepsonderwijs (HBO-Wet) werden opgenomen, is begin 1987 de eerste stap gezet naar wat nu de Hogere Kaderopleiding Pedagogiek is. Deze HKP ging in september 1988 van start. In de eerste jaren sloot zij nauw aan op de traditie van de MO-B opleiding Pedagogiek die in toenemende mate was afgestemd op de functievervulling van pedagogen buiten het beroep van leraar.” (Balm et al., 2002, p. 3).

HKP staat voor Hogere Kaderopleiding Pedagogiek.

De initiële opleiding pedagogiek bestond uit de Algemene Beroepenvariant Pedagogiek, in de volksmond ABV genoemd en de Lerarenvariant Pedagogiek, respectievelijk ‘HBO-Pedagogiek en Lerarenopleiding Pedagogiek’ (Balm et al., 2002, p. 4). De HKP sloot aan op deze initiële opleiding.

Binnen 15 jaar (Balm et al., 2002) groeide de HKP uit tot een landelijk aanbod dat door de volgende hogescholen aangeboden werd (HBO-raad, 2004): (gehanteerd worden de huidige namen van de hogescholen)

- Hogeschool van Amsterdam, Amsterdam
  - Pedagogiek (ABV) en Lerarenopleiding Pedagogiek
  - Hogere Kaderopleiding Pedagogiek
- Hogeschool INHOLLAND, Diemen
  - Pedagogiek (ABV)
  - Hogere Kaderopleiding Pedagogiek
- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Nijmegen
  - Pedagogiek (ABV) en Lerarenopleiding Pedagogiek
  - Hogere Kaderopleiding Pedagogiek

- Hogeschool Rotterdam, Rotterdam
  - Pedagogiek (ABV)
- Fontys Hogescholen, Tilburg
  - Pedagogiek (ABV) en Lerarenopleiding Pedagogiek
  - Hogere Kaderopleiding Pedagogiek
- Noordelijke Hogeschool Leeuwarden, Zwolle
  - Pedagogiek (ABV) & Hogere Kaderopleiding Pedagogiek
- Hogeschool Utrecht (niet genoemd door HBO-raad, 2004)
  - Hogere Kaderopleiding Pedagogiek, sinds 2000.

Vanuit de geschiedschrijving van de hbo-masteropleiding pedagogiek markeert deze evalueeractie het einde van een onderwijsgeschiedenis waarin Nederland haar eigen koers voer. De Nederlandse overheid sluit zich namelijk aan bij de Bologna verklaring van 19 juni 1999 waarvan het doel is het hoger onderwijs in Europa op één lijn te brengen (Notten & Van Leeuw, 2002). Over die internationale context en hoe Nederland zich daarbij aansluit gaat de volgende paragraaf.

DE INTERNATIONAAL HISTORISCHE CONTEXT VAN DE HBO-MASTEROPLEIDING PEDAGOGIEK.

In Bologna komen in 1999 Europese ministers van onderwijs samen om te overleggen over het tot stand komen van Europees onderwijsbeleid. In de Bologna-verklaring van 19 juni 1999 verbinden de ministers zich aan het tot stand brengen van een dergelijk beleid en komen overeen dit beleid wereldwijd te promoten. Onderdelen waartoe de ondertekenaars van deze verklaring zich verplichten zijn onder andere:

*“Adoption of a system essentially based on **two main cycles**, undergraduate and graduate. Access to the second cycle shall require successful completion of first cycle studies, lasting a minimum of three years. The degree awarded after the first cycle shall also be relevant to the European labour market as an appropriate level of qualification. The second cycle should lead to the master and/or doctorate degree as in many European countries.”* (The Bologna Declaration of 19 June 1999, 1).

Als doel van deze ontwikkeling wordt vooral genoemd het Europees onderwijsniveau wereldwijd naar een hoger niveau te tillen. Loek Hermans is de Nederlandse minister van onderwijs die de verklaring ondertekent. De Bologna verklaring wordt opgevolgd door nieuwe verklaringen, telkens genoemd naar de stad waarin de voortgang werd besproken, zoals in Praag (2001), Berlijn (2003) en Bergen (2005).

In de ontwikkeling van een Europees hoger onderwijsbeleid diende het Angelsaksisch model als oriëntatiepunt. Toch bleef er in het begin veel ongewis.

“...: spiegelt men zich vooral aan de meerderheid van de Britse universiteiten, de klassieke oxbridge-universities, de commerciële corporate universities, of de discount universities, zoals de voormalige polytechnics misprijzend worden genoemd - of lokken de ontplofte confettifabriek van het hoger onderwijs in de VS en de elkaar beconcurrerende accreditatiesystemen? Een gedegen algemene vorming in de eerste fase en een specialisatie in de goeddeels door de studenten zelf te betalen master-fase, een afgeronde bachelor-opleiding die toerust voor de arbeidsmarkt, of juist een zo onzichtbaar mogelijke omslag van de eerste naar de tweede fase? Of is de hele operatie weinig meer dan de zoveelste bezuinigingsoperatie onder de schijn van modernisering en staat ons een totale vermarkting van het master-onderwijs te wachten?” (Notten & Van Leeuw, 2002, p. 1).

Als gevolg van deze Europese ontwikkelingen, hoe onzeker ook in het begin, werd in Nederland in tegenstelling tot de meeste Europese landen (Coonen & Kwakman, 2000) een binair stelsel van hoger onderwijs ingevoerd, dat wil zeggen een bachelor-master stelsel in het hbo en een bachelor-master stelsel in het wetenschappelijk onderwijs. Hogescholen verzorgen daarbij het hoger beroepsonderwijs, universiteiten het wetenschappelijk onderwijs.

“Volgens de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW) verzorgt het HBO onderwijs dat is gericht op de overdracht van theoretische kennis en op de ontwikkeling van vaardigheden in nauwe aansluiting op de beroepspraktijk. Het bereidt voor op zelfstandige beroepsuitoefening op het niveau van uitvoerend professional binnen een bepaald beroepsdomein. Het wetenschappelijk onderwijs leidt studenten op binnen een bepaalde wetenschappelijke discipline. Het onderwijs is volgens de WHW gericht op de voorbereiding tot zelfstandige beoefening van de wetenschap of de beroepsmatige toepassing van wetenschappelijke kennis.” (Coonen & Kwakman, 2006, 16).

Notten & Van Leeuw (2002) constateerden dat er een schurende houding bestaat tussen het hbo en het wo, waarbij voor het ene vak een hbo-opleiding meer geschikt lijkt en voor het andere vak een universitaire opleiding. Pedagogiek vormt hierop een uitzondering, omdat daarvoor twee opleidingsstromen bestaan. De distinctie tussen deze twee opleidingen bestaan daarbij al zo lang als het vak bestaat, waarbij fijntjes wordt opgemerkt dat de hbo-variant bestaat sinds 1899 en de wo-opleiding nog geen halve eeuw. In de volgende paragraaf wordt aangegeven dat deze distinctie nog steeds wordt waargenomen.

Binnen de universitaire vakgroepen pedagogiek heeft zich in de laatste twee decennia van de vorige eeuw een scherpe wending voorgedaan van een meer filosofisch-theoretische benadering naar een empirische benadering met externe kwaliteitscriteria (Koops, Van Rinsum & Van Teunenbroek, 2005; Vanderstraeten & Hilvoorde, 2001). Kunneman (2005) geeft aan dat naast deze ‘geobjectiverde’ wijze van kennisontwikkeling er een nieuw soort wetenschappelijke kennis nodig is. Een kennis die gebaseerd is op het vervlechten van verschillende, vaak conflictueuze perspectieven zoals die zich rondom praktische problemen voor kunnen doen. Houweling, Kuiper & Letiche (2010, 122) vervolgen deze ingeslagen weg door te stellen dat in het praktijkgericht onderzoek dat het HBO kenmerkt ‘niet de vooraf vastgestelde normen of richtlijnen, maar de feitelijke normen van de onderzoekspraktijk’ centraal staan. In hun argumentatie schrijven Houweling, Kuiper & Letiche (2010, p. 20): ‘Op verschillende plaatsen wordt in Nederland binnen lectoraten modus 3-onderzoek reeds benoemd.’ Wat zijn kenmerken van dit type onderzoek?

“Onderzoek is gericht op het in beweging brengen van wat stabiel leek; er kunnen geen waarheidsuitspraken gedaan worden. Ontwikkeling kan (tijdelijk) gezien worden als ethisch juist, in het licht van geëxpliciteerde ethische, normatieve, politieke en interactieve overwegingen. De ontstane kennis is uiterst instabiel. Immers, de uitspraken worden bepaald door lokale, sociale en historische contexten die in zichzelf aan verandering onderhevig zijn. Reflexiviteit en contextualiteit maar ook perspectief en relevantie worden binnen deze onderzoeksopvatting belangrijk; welke interactiepatronen worden waar versterkt of genegeerd en waarom en wie heeft daar belang bij, vanuit welk oogpunt?”

Duidelijk lijkt dat het HBO-onderzoek zich richt op contextuele kennisontwikkeling. Niet tegenover de ‘geobjectiverde’ kennisontwikkeling van de universiteiten, maar ernaast en – wederzijds – complementair. De HBO-master is daarmee op meer gericht dan alleen het aanleren van een beroep, zoals de overheid in haar voorlichting aangeeft⁴, waar de HBO-bachelor daar voornamelijk haar focus

---

⁴ <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/hoger-onderwijs/vraag-en-antwoord/wat-zijn-de-bachelor-master-en-associate-degree-in-het-hoger-onderwijs.html>, geraadpleegd op 10 januari 2021.

heeft liggen. De VHSAO (2014) positioneert de bacheloropleiding hoger sociaal agogisch onderwijs als opleiding tot startbekwame professional met de focus op kennis met een stevig fundament op basis van sociale wetenschappen. Met betrekking tot de opleiding master pedagogiek legt het LOMP het accent op pedagogische wetenschappen. Voor de masteropleiding onderscheidt de VHSAO expliciet twee terreinen.

(1) Een generalistische doorscholing van de student naar vakbekwaam professional of expert.

De hogescholen hebben daarbij in het verleden al gekozen voor een gevarieerd aanbod masteropleidingen – zie de volgende paragraaf.

(2) Het afstemmen van het aanbod van de masteropleiding op het ontwikkelen en versterken van regionale samenwerkingsverbanden.

De VHSAO bevestigt hiermee de visie op onderzoek van het LOMP, dat het bij onderzoeken op masterniveau gaat om onderzoeken vanuit interactie met de naaste omgeving – zie het citaat van Houweling, Kuipers & Letiche (2010) hierboven.

BIJLAGE 2: DUBLIN DESCRIPTOREN MASTER

De Dublin Descriptoren Master

Dublin Descriptoren		Second Cycle Master
1	Kennis en inzicht	Heeft aantoonbare kennis en inzicht, gebaseerd op de kennis en het inzicht op het niveau van Bachelor en die deze overtreffen en/of verdiepen, alsmede een basis of een kans bieden om een originele bijdrage te leveren aan het ontwikkelen en/of toepassen van ideeën, vaak in onderzoeksverband.
2	Toepassen kennis en inzicht	Is in staat om kennis en inzicht en probleemoplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied; is in staat om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan
3	Oordeelsvorming	Is in staat om oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te houden met sociaalmaatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.
4	Communicatie	Is in staat om conclusies, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten of nietspecialisten.
5	Leervaardigheden	Bezit de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter

Overgenomen uit *De professionele masterstandaard* (p. 11), 2019, Vereniging Hogescholen.

BIJLAGE 3: UITWERKING LANDELIJKE COMPETENTIES MASTER PEDAGOGIEK MEI 2016

Generieke competenties:

- kan vraagstukken vanuit diverse perspectieven analyseren en wel op de volgende niveaus:
  - Client
  - Professional
  - Organisatie
  - Organisatiecontext
  - Maatschappelijk niveau
- kan functioneren in een multidisciplinaire omgeving;
- kan een bijdrage leveren aan visie- en beleidsontwikkeling en is in staat voorgenomen beleid te vertalen naar concrete doelstellingen en (reeksen van) handelingen;
- is in staat zelfstandig beslissingen te nemen;
- is in staat niet alleen verantwoordelijkheid te nemen voor zijn eigen werk, maar ook voor het werk van anderen;
- heeft oog voor het krachtenveld en de (mogelijk) tegenstrijdige belangen binnen de werk-/opvoedingssituatie en kan daarbinnen beslissen;
- heeft een groot innovatief vermogen: kan signaleren, praktijkonderzoek uitvoeren, analyseren, verbetertrajecten ontwerpen en deze implementeren;
- is in staat op hoog niveau te reflecteren, waardoor het handelen doorlopend op waarde wordt getoetst en vervolgens kan worden bijgesteld (geeft vakkundig vorm aan voortdurende professionalisering van zichzelf en collega's);
- handelt vanuit de context, maar is eveneens in staat zo nodig relatief onafhankelijk stelling te nemen en daarnaar te handelen;
- is in staat om 'de onderlinge steun van opvoeders te organiseren;
- kan onderzoek uitvoeren en de resultaten daarvan op waarde schatten.

Pedagogische competentie

De master Pedagoog heeft pedagogische kennis en inzicht op expertniveau en kan deze met een kritische houding zelfstandig actualiseren alsmede verbinden aan (algemene) maatschappelijke ontwikkelingen. De master Pedagoog put daarbij niet alleen uit specifiek pedagogische bronnen maar ook uit die van disciplines zoals (ontwikkelings)psychologie, (wetenschaps)filosofie en sociologie. De master Pedagoog is in staat nieuwe beroepsvereisten te integreren in zijn professionele rol.

De master Pedagoog bezit adequate communicatieve vaardigheden en zet deze bewust in.

Dublin descriptoren: toepassen van kennis en inzicht; oordeelsvorming

Beroeps-verantwoordelijkheid	Functionele verantwoordelijkheid	Persoonlijke verantwoordelijkheid
De master pedagoog kan pedagogische kennis en inzicht verbinden aan maatschappelijke ontwikkelingen en de gevolgen hiervan voor het beroep en beroepsvisie concretiseren. Hierbij is hij in staat deze ontwikkelingen te beoordelen op relevantie.	De master pedagoog verbindt pedagogische kennis en inzicht aan maatschappelijke ontwikkelingen. De gevolgen hiervan voor de instelling waarbinnen hij werkzaam is, kan hij adequaat inschatten en integreren in zijn rol binnen de organisatie. De master pedagoog is in staat	De master pedagoog heeft pedagogische kennis en inzicht op expert-niveau en is in staat deze zelfstandig en met een kritische houding te blijven actualiseren. De master pedagoog kan zijn persoonlijke expertise verbinden aan maatschappelijke ontwikkelingen en (h)erkent de betekenis hiervan voor zijn persoonlijk handelen ten aanzien van de doelgroep (kinderen en

<p>De master pedagoog kan pedagogische kennis overbrengen binnen zijn eigen beroepsgroep, zo nodig binnen een multidisciplinaire context, overstijgend aan de eigen organisatie.</p> <p>De master pedagoog is in staat zich binnen de eigen beroepsgroep en in multidisciplinaire context te verantwoorden.</p> <p>De master pedagoog is in staat de samenwerking tussen relevante organisaties te bevorderen.</p>	<p>om (nieuwe) kennis over te brengen binnen de eigen organisatie, ook als sprake is van een multidisciplinaire organisatie. Eveneens is hij in staat de samenwerking tussen organisaties te bevorderen en relevante organisaties te betrekken bij noodzakelijk geachte kennisontwikkeling. De master pedagoog kan een nieuwe methode of werkwijze, die aansluit bij de opgedane en overgedragen kennis, binnen de eigen organisatie(context) implementeren. Hij kan de daarbij horende veranderingen in een organisatie aansturen.</p> <p>De master pedagoog bezit adequate communicatieve vaardigheden en kan medewerkers van de organisatie coachen met als doel het professionaliseringsniveau te verhogen. De master pedagoog kan zijn handelen binnen de organisatie verantwoorden.</p>	<p>jongeren/jongere). De master pedagoog is in staat zijn eigen handelen naar zichzelf en anderen te verantwoorden en op basis hiervan zijn eigen handelen aan te sturen.</p>
--	---	---

<p>Onderzoekscompetentie</p> <p>De master Pedagoog</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezit de kennis en bekwaamheid om de onderzoeks-cyclus toe te passen en kan conclusies duidelijk en ondubbelzinnig overbrengen; • kan bestaand wetenschappelijk onderzoek lezen, interpreteren en beoordelen; • weet theorie en praktijk met elkaar te verbinden door middel van praktijkgericht onderzoek; • kan de te gebruiken/gebruikte onderzoeksmethode verantwoorden; • is in staat op een heldere manier over het onderzoek te rapporteren en adequaat te communiceren over de voortgang van het onderzoek. <p><i>Dublin Descriptoren: Kennis en inzicht vergroten en toepassen</i></p>		
<p>Beroeps-verantwoordelijkheid</p>	<p>Functionele verantwoordelijkheid</p>	<p>Persoonlijke verantwoordelijkheid</p>
<p>De master pedagoog bezit de kennis en bekwaamheid om de onderzoekscyclus te kunnen toepassen en kan conclusies duidelijk en ondubbelzinnig overbrengen binnen zijn beroepsgroep en in multidisciplinaire context. De master Pedagoog communiceert op een</p>	<p>De master Pedagoog bezit de kennis en bekwaamheid om de onderzoekscyclus toe te kunnen passen en kan conclusies duidelijk en ondubbelzinnig overbrengen binnen de instelling waarvoor hij werkzaam is. De master pedagoog kan complexe problematiek binnen zijn instelling signaleren en kan op</p>	<p>De master pedagoog kan verantwoorden welke keuzes hij maakt ten aanzien van het verrichten van onderzoek.</p> <p>De master pedagoog is in staat complexe problematiek te signaleren, te analyseren (uitgaande van wetenschappelijke standaarden) en gerichte verbetervoorstellen te formuleren.</p>

<p>adequate manier naar de diverse belanghebbenden over de voortgang van het onderzoek.</p>	<p>een adequate manier praktijkgericht onderzoek uitvoeren om deze complexe problematiek op te lossen. De master pedagoog kan over zijn onderzoek verslag uitbrengen vanuit verschillende invalshoeken (multidisciplinair) en de instellingsregels en -eisen en gewoonten verbinden met de bevindingen van het onderzoek. De master pedagoog kan complexe problematiek tussen instellingen signaleren en op een adequate wijze praktijkgericht onderzoek uitvoeren om deze complexe problematiek op te lossen en daarmee de samenwerking tussen instellingen te bevorderen, met als doel dat de jeugd de hulp- en begeleiding krijgt die nodig is.</p> <p>De master Pedagoog communiceert op een adequate manier naar belanghebbenden binnen (zo nodig buiten) zijn instelling over (de voortgang van) het onderzoek.</p>	<p>De master pedagoog (h)erkennt de noodzaak praktijkgericht onderzoek uit te voeren in complexe situaties.</p>
---	---	---

Competentie ontwikkeling Professionaliteit

Het denken, voelen en handelen vormen bij de master pedagoog een geïntegreerd geheel. Hij is in staat adequaat te reflecteren op zijn eigen handelen. Hij is in staat binnen zijn arbeidscontext de professionaliteit van zichzelf en anderen te bevorderen, gekoppeld aan relevante maatschappelijke ontwikkelingen.

Dublin Descriptoren: Leervaardigheden en oordeelsvorming

Beroeps-verantwoordelijkheid	Functionele verantwoordelijkheid	Persoonlijke verantwoordelijkheid
<p>De master pedagoog benut het denken, voelen en handelen geïntegreerd binnen zijn beroepsmatig handelen.</p> <p>De master pedagoog kan zijn beroepsvisie, eigen rol en functie alsmede het eigen handelen expliciteren en zich op dit vlak in multidisciplinaire context verantwoorden.</p> <p>De master pedagoog is in</p>	<p>De master pedagoog werkt vanuit een professionele integratie van denken, voelen en handelen. De master pedagoog kan sturing geven aan collega's bij het blijvend ontwikkelen van het professionele handelen.</p> <p>De master pedagoog signaleert externe relevante ontwikkelingen en vertaalt mogelijke c.q. gewenste gevolgen hiervan naar het beroepsmatig handelen binnen de eigen organisatie.</p>	<p>De master pedagoog draagt ervoor zorg dat hij zijn beroepsmatig handelen blijvend ontwikkelt. De master pedagoog kan adequaat omgaan met feedback ten aanzien van zijn eigen beroepsmatig handelen en weet dat te verbinden aan zijn professionele ontwikkeling. Het professionele gedrag van de master pedagoog kenmerkt zich door een integratie van denken, voelen en handelen.</p> <p>De master pedagoog is in staat om externe ontwikkelingen te signaleren en mogelijke c.q. gewenste gevolgen</p>

staat samenwerking tot stand te brengen in formele en informele netwerken. Binnen dit netwerk kan de master pedagoog draagvlak creëren onder interne en externe collega's om samenwerking vorm te geven teneinde de professionalisering van de beroepsgroep te bevorderen.		hiervan te vertalen naar zijn eigen beroepsmatig handelen.
--	--	--

<p>Innovatieve competentie De master pedagoog is omgevingsbewust. Hij kan adequaat omgaan met veranderingen en gewenste veranderingen initiëren. De master pedagoog maakt in zijn communicatie in een multidisciplinair team gebruik van een combinatie van kennis uit diverse invalshoeken zoals praktijk, wetenschap, maatschappelijke ontwikkelingen en het opgebouwde netwerk van deskundigen.</p> <p><i>Dublin Descriptoren: Communicatie</i></p>		
Beroeps-verantwoordelijkheid	Functionele verantwoordelijkheid	Persoonlijke verantwoordelijkheid
<p>De master pedagoog kan adequaat omgaan met maatschappelijke veranderingen en (h)erkent de invloed hiervan op zijn beroep.</p> <p>De master pedagoog is bekwaam in het introduceren, implementeren en evalueren van vernieuwingen/veranderingen die richting geven aan verandering in het beleid of leiden tot verbetering van het pedagogisch handelen binnen de beroepsgroep, zo nodig in samenwerking met andere disciplines/beroepsgroepen.</p> <p>De master pedagoog kan medewerkers van diverse disciplines coachen deze vernieuwingen of veranderingen toe te passen in hun handelen met als doel de samenwerking te versterken en daarmee het pedagogisch klimaat te verbeteren. De master pedagoog weet hierbij om te gaan met de diverse</p>	<p>De master pedagoog kan adequaat omgaan met veranderingen binnen de instelling waar hij werkt. De master pedagoog kan maatschappelijke veranderingen vertalen naar wat dit betekent voor de eigen organisatie.</p> <p>De master pedagoog is bekwaam in het introduceren, implementeren en evalueren van vernieuwingen /veranderingen die richting geven aan verandering in het beleid en leiden tot verbetering van het pedagogisch handelen binnen de instelling en/of zo nodig in samenwerking met andere instellingen. De master pedagoog kan medewerkers coachen opdat zij deze vernieuwingen of veranderingen kunnen toepassen in hun pedagogisch handelen.</p>	<p>De master pedagoog kan zowel maatschappelijke veranderingen als veranderingen binnen de doelgroep vertalen naar het eigen beroepsmatig handelen.</p> <p>Hij kan complexe problematiek signaleren, analyseren en gerichte voorstellen ter verbetering formuleren. De master pedagoog is in staat veranderingstrajecten doorlopend op hun effecten te beoordelen en zo nodig bij te stellen.</p>

belangen binnen de (context van) de beroepsgroep.		
---	--	--

BIJLAGE 4: DE ZEVEN PROFESSIONELE MASTEROPLEIDINGEN PEDAGOGIEK.

Er is diversiteit tussen de zeven professionele masteropleidingen pedagogiek; dit biedt kansen tot elkaar aanvullende en versterkende opleidingsperspectieven en master pedagogen (MA) in theorie en praktijk, in onderwijs, in welzijn en in zorg. Elke professionele masteropleiding pedagogiek kent een eigen accent in de vorm van een specialisatie of perspectief.

De hierna volgende tabel geeft een overzicht van de specifieke uitstroomprofielen/specialisaties per hogeschool.

Hogeschool	Specialisatie/perspectief	ECTS*
Fontys Hogescholen	Complexe pedagogische vraagstukken	90
Hogeschool van Amsterdam	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgcoördinatie • Leren & innoveren	75
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	Veranderingen in pedagogische situaties	90
Hogeschool InHolland	<ul style="list-style-type: none"> • Orthopedagogiek • Management & beleid	90
Hogeschool Rotterdam	Stadspedagogiek	77
Hogeschool Utrecht	Vanuit een ecologisch perspectief	90
NHLStenden	Complexe pedagogische vraagstukken	60

* ECTS staat voor European Credit Transfer System

Tot slot: in alle opleidingen wordt ruim aandacht besteed aan het feit dat de professionele master pedagoog (MA) veelal te maken heeft met een vervlechting van verschillende, vaak conflictueuze perspectieven zoals die zich rond problemen in de complexiteit van de dagelijkse praktijk voor kunnen doen.

Literatuur

- Balm, R., P. De Heer, P., Jehoel, F., Sluijss, E., & Notten, T. (2002). *De Hogere Kaderopleiding als Master-of-Education: Eindverslag van de VBSP-werkgroep Ontwikkeling master-opleiding HKP in opdracht van de VBSP en de LPP (januari 2002)*. Geraadpleegd op 22 januari 2014, van http://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&ved=0CD0QFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.vbsp.nl%2Fdownload%2FCawdEAwUUKNHwG%3D%3D&ei=wD7hUv7CAcW70QXX_IDQDw&usg=AFQjCNFLd-v99MpiVvORPxsZg5bfdqbuHg&bvm=bv.59568121,d.d2k
- Commissie Ethiek V&VN (2011). *De morele lading van individuele professionaliteit*. Geraadpleegd op 24 februari 2013, van <http://www.venvn.nl/LinkClick.aspx?fileticket=gEn0i-U85hw%3D&tabid=1619>
- Coonen, H., & Kwakman, K. (2006). *Educatieve Masteropleidingen: Beeld van de behoefte*. Landelijk Platform Beroepen in het Onderwijs.
- De Winter, M. (2011). *Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding*. SWP.
- Houweling, L., Kuiper, C., & Letiche, H. (2010). *Praktijkgericht onderzoek in de praktijk: een spraakmakend project*. Boom Lemma Uitgevers.
- HBO-raad (2004). *In De Groei: Eindrapport van de visitatiecommissie pedagogiek*. HBO-raad, Interne en externe communicatie.
- Koops, W., Van Rinsum, H., & Van Teunenbroek, J. (2005). *De sociale wetenschappen in Utrecht: Een geschiedenis*. Uitgeverij Verloren.
- Kunneman, H. (2005). Social work as Laboratory for Normative Professionalisation. *Social Work & Society*, 3(2), 191-200.
- Landelijk Opleidingsoverleg Pedagogiek (2009). *Opvoedingsrelaties versterken*. Amsterdam: SWP.
- Landelijk Overleg Mastopleidingen Pedagogiek (2016). *Landelijk Opleidings- en competentieprofiel HBO-Master pedagogen*.
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Ministerie van Veiligheid en Justitie (juli 2013). *Stelselwijziging jeugd Hoofdlijnen wetsvoorstel jeugdwet*.
- Notten, T. (2011). Afscheidstoespraak VBSP 3 oktober 2011. Geraadpleegd op 22 januari 2014 van <http://www.vbsp.nl/vereniging/geschiedenis/afschied-ton-notten>
- Notten, T., & Van Leeuw, A. (2002). Bachelor-master: oude wijn in nieuwe zakken? Of blijft toch alles bij het oude? *Pedagogiek*, 22(2), 100-104.
- NVO-website: Over het lidmaatschap. Geraadpleegd op 24 januari 2014 van http://www.nvo.nl/lidmaatschap/over_het_lidmaatschap.aspx
- Sectorraad HSAO Landelijk competentieprofiel Jeugdzorgwerker. Opgehaald op 24 januari 2014 van http://www.vereniginghogescholen.nl/vereniging-hogescholen/feiten-en-cijfers/cat_view/44-documenten/52-hbo-sectoren/58-sector-sociaal-agogisch
- The Bologna Declaration of 19 June 1999. Geraadpleegd op 22 januari 2014 van http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/documents/mdc/bologna_declaration1.pdf
- Vanderstraeten, R., & Van Hilvoorde, I. (2001). Evolutielijnen van de wetenschappelijke pedagogiek: disciplinegrenzen, tijdschriftpublicaties en de Paedagogische Studiën, *Paedagogische Studiën* 2001 (78,) 36-56.
- Vereniging Hogescholen (juni 2019). *De professionele masterstandaard*.
- VHSAO (2014). *'Meer van waarde: Kwaliteitsimpuls en ontwikkelingsrichting voor het hoger sociaal agogisch onderwijs'*. Adviesrapport van de Verkenningcommissie van Hoger Sociaal Agogisch Onderwijs aan het bestuur van de Vereniging hogescholen.
- ZonMw (2014). *Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd 2015-2020: ZonMw-programma*. Geraadpleegd op 10 februari 2015 van http://www.zonmw.nl/uploads/tx_vipublicaties/Programmatekst_AWTJ_2015-2020.pdf